Szovjet és magyar tudósok a negyedik szputnyik-űrhajóról

Moszkva (MTI).

Sz. Poloszkov professzor, a technikai tudományok doktora hangsúlyozta: a visszairányítás jóval bonyolultabb feladatot jelent, mint egy mesterséges hold, vagy rakéta felbocsátása. *Ebben az esetben ugyanis nem elegendő a tökéletes irányító berendezés, hanem a legnagyobb fokú biztonságot kell nyújtani a műszeres kabinban levő kísérleti állatoknak, később pedig a kísérleti személyeknek.* Ebből a célból olyan különleges eljárásokra van szükség, amelyek teljes mértékben megvédik az utasokat a visszatérítés során fellépő magas hőmérséklettől. *Ugyanakkor gondoskodni kell arról is, hogy a földet érés ne viselje meg a kísérleti élőlények szervezetét, amelyet amúgyis megterheltek az űrutazás során fellépő biológiai jelenségek.*

Érdekes magyarázatot fűzött az űrhajó-szputnyik fellövéséhez *I. Kravcov* professzor, aki megállapította: ez a kísérlet rendkívül nagyjelentőségű az ember űrhajózása szempontjából.

Ahhoz, hogy az első űrhajós valóban útnak indulhasson, egész sereg bonyolult problémát kell megoldani. *A tudósoknak például számításba kell venniük azt a tényt, hogy az űrhajósoknak a lehető legtermészetesebb életkörülményeket kell teremteni az utasfülkében.* Ennek ellenére biztosítani kell a többszörös védelmet, mert például abban az esetben, ha a kabin elvesztené hermetikus zártságát, az űrhajós szinte pillanatok alatt elpusztulna, vérében valósággal felforrnának a gázok. Nem csupán a levegő hőmérsékletéről, állandó gáz-összetételéről, megfelelő nyomásról kell gondoskodni, hanem többek között biztosítani kell azt is, hogy azonos szinten maradjon az egész űrhajó-utazás során a levegő páratartalma.

Problémát jelent az űrhajósok tápláléka is. Egy ember átlag naponta három kilogramm szilárd és folyékony táplálékot fogyaszt el. Hosszabb űrutazás esetén így a szükséges táplálék mennyisége egy tonna lenne, s ez azt jelenti, hogy a hasznos terhelés jelentékeny részét az élelmiszer-tartalékok vennék el. *Természetesen az első időszakban csupán rövidebb űrutazásokról lehet szó.* Ilyen alkalommal feltétlenül azokat a berendezéseket veszik majd használatba, amelyeket sikerrel próbáltak ki a szputnyik-űrhajókon.

Nagy István György, az MTESZ Központi Asztronautikai Szakosztályának tagja, elmondta, hogy a mostani kísérletet voltaképp három eredményes próba előzte meg. A tavaly május 15-én felbocsátott szputnyik *a Föld vonzóerejét győzte le*, majd az augusztus 19-én sikeresen fellőtt mesterséges égitest *sértetlenül visszatért.* A harmadik, decemberi kísérletet követte most a negyedik. Ez a szputnyik-űrhajó minden berendezésével és a kísérleti állatokkal *a kijelölt helyen sértetlenül földet ért. A kísérleteket különféle magasságokban végezték el, és igen értékes adatokat szereztek az élőlények viselkedéséről, a világűrről.*

A mostani kísérlet legjelentősebb eredménye *a sikeres visszatérés.* Ennek megoldása nehéz feladat volt, mert a szputnyik pályáját *ellipszis alakban határozták meg, míg az augusztusi visszatérítés az egyszerűbb kör alakú pályáról történt. A szovjet űrkutatási tudomány — mint az eddigi tapasztalatokból kitűnik — különösen két területre terjed ki. Az egyik: a szputnyikokkal folytatott kísérletek és a mesterséges égitestek visszatérítése, illetve az űrrakéták tökéletesítése, s ezzel idegen bolygók felkutatása. A Szovjetunióban 1957-től napjainkig tizenegyszer bocsátottak már fel szputnyikokat, illetve űrrakétákat.*

Gauser Károly, az Uránia Csillagvizsgáló tudományos munkatársa arra adott választ, hogy a most felbocsátott és visszatért szputnyik-űrhajó *miért mozgott viszonylag alacsony pályán.*

— A kísérletek során — mondotta — *a pályákat mindig közelebb hozták a Föld felszínéhez. A 183,5, illetve a 248,8 kilométer közötti magasság gyakorlatilag a légkörnek már az a zónája, ahol megkezdődik a keringő test fékeződése.* Ha a mesterséges hold nagy magasságba kerül, a fékeződési folyamat még igen lassú. A viszonylag alacsonyabb pályán a fékező hatás *azonnal fellép:* az ilyen magasságban keringő szputnyik legfeljebb egy napig maradhat a pályán, *16—17 Föld körüli keringésnél többet nem végezhet.* És mert a szputnyik-űrhajó szovjet területre ért vissza, feltehető, hogy *a visszahozás már a harmadik-negyedik keringésben megtörtént.* Figyelembe kell venni ugyanis, hogy időközben *a Föld elfordult a keringő test pályája alatt, mégpedig az Egyenlítőn mérve keringésenként 2500 kilométerrel.*

Világosan látható, hogy a mostani szputnyik-űrhajó felbocsátása szervesen hozzátartozik ahhoz az űrkutatási programhoz, amelynek célja, hogy *megteremtsék az ember űrutazásának feltételeit.* Ha figyelembe vesszük, hogy nemrég új óriásszputnyik-típust próbáltak ki — amelyről a Vénusz-rakétát két lépcsőben elindították —, azt látjuk, hogy *a szovjet tudósok gyakorlatilag megteremtették az ember szállítására alkalmas űrhajó prototípusát.*

(MTI)

Az MSZMP Központi Bizottságának távirata az Új-zélandi Kommunista Párt megalakulásának 40. évfordulója alkalmából

Kedves Elvtársak!

Pártjuk megalakulásának negyvenedik évfordulója alkalmából valamennyi magyar kommunista nevében meleg testvéri üdvözletünket küldjük.

Pártjuk évtizedek óta folytat szívós, következetes harcot az imperializmus ellen a békéért, a dolgozók jobb életéért, és a szocializmusért. Új-zélandi testvérpártunk e harcához szívből kívánunk további sikereket.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága

(MTI)

Gromiko elvtárs megbeszélései

New York (TASZSZ) Andrej Gromiko szovjet külügyminiszter, az ENSZ-közgyűlés 15. ülésszakán résztvevő szovjet küldöttség vezetője csütörtökön villásreggelit adott Indonézia, Kambodzsa, Afganisztán, Szudán és Etiópia küldöttsége vezetőinek tiszteletére.

A nap második felében Gromiko fogadta India állandó ENSZ-képviselőjét és beszélgetést folytatott vele. (MTI)

Kisfaludi-Strobl Zsigmond üdvözlete a szovjet tudósokhoz

Moszkva (MTI) A Pravda pénteki számában közli Kisfaludi-Strobl Zsigmond szobrászművész nyilatkozatát az új szovjet űrhajó-szputnyik felbocsátásáról. A magyar művész örömmel üdvözli a szovjet tudósokat, akik megvalósították ezt a nagyszerű tudományos eredményt. (MTI)

Kinevezték Brazília új magyarországi, romániai és bulgáriai nagykövetét

Brasilia (CTK). A CTK csehszlovák hírügynökség a Prensa Latina kubai hírszolgálati iroda jelentése alapján közli, hogy Quadros elnök kinevezte brazília új magyarországi, romániai és bulgáriai nagykövetét Joa Portel Dentas személyében. (MTI)

Sukarno betiltotta a cserkész-szövetséget

Djakarta (MTI) Sukarno elnök a minap betiltott hat nemzetközi szervezetet, amelyek külföldi irányítás alatt állottak, és veszélyeztették Indonézia nemzeti érdekeit.

A Reuter közli, hogy az indonéz köztársasági elnök betiltotta a cserkész-szövetséget is. Elrendelte, hogy alakítsák meg a Pramuka (élcsapat) nevű új gyermekszervezetet, amely „nemcsak nyakkendőkötéssel és természetjárással, hanem a nép sanyarú sorsával is megismertetné az ifjúságot."

Szovjet-mali tárgyalások

Moszkva (TASZSZ). A Mali Köztársaság jelenleg Moszkvában tartózkodó barátsági és jószolgálati küldöttsége tárgyalásokat folytatott szovjet kormányküldöttséggel, valamint több minisztérium és más állami szerv képviselőjével a szovjet—mali gazdasági, műszaki és kulturális együttműködés kérdéseiről. A tárgyalások szívélyes, baráti légkörben folytak. (MTI)

Mese és valóság a „korlátlan lehetőségek" hazájában

„Öt és fél millió munkanélküli az Egyesült Államokban". „1960-ban a részlegesen foglalkoztatott munkások száma, több mint egymillióval emelkedett". „Kevés szakértő hisz abban, hogy bármiféle reális kilátás van arra, hogy a krónikusan inség sújtotta területeket öt évnél rövidebb idő alatt újjáéleszthetjük, és sokan kételkednek benne, hogy ezt egyáltalán megvalósíthatjuk-e". „Valamikor arra az álláspontra helyezkedtünk, hogy a prosperitás időszakában a munkaerő három százalékánál többen nem lehetnek munkanélküliek, most már eljutottunk odáig, hogy az 5,5 százalékot is normálisnak tekintsük". (New York Times, 1961. február 6.).

„Nyugat-Virgínia vidékén egész városok váltak munkanélkülivé. Különösen nyomott a hangulat a bányavidékeken, ahol hosszú házsorokból csak egy-egy bányász indul munkába, miközben mások abban reménykednek, hogy rövidített munkaidőben néhány napig dolgozhatnak.

A férfiak már régóta nem járnak kocsmába, de miután nem bírnak megmaradni lakásukban a kemény hidegben az utcákon álldogálnak, tüzet raknak és mellette ácsorognak." (Írja a Die Tat című nyugat-német lap „Amerika fő gondja: munkaalkalom teremtése" című cikkében 1961. február 23.).

„Ha a termelés a jelenlegi szinten marad, a munkanélküliség 11 százalékra (8 millióra) emelkedik". (Írja a DPA washingtoni tudósítója.)

És a legújabb: Kennedy elnök minapi sajtóértekezletén bejelentette: tavaly decembertől mostanáig 3,5 millióról, 6,1 millióra nőtt azoknak a szükséget szenvedő amerikaiaknak a száma, akik „élelmiszer-segélyben" részesülnek.

Száz és száz tényt hozhatnánk annak bizonyítására, hogy nagy bajban van a kapitalizmus vezető hatalma, nagy baj van az Amerikai Egyesült Államokban. Nem újkeletű ez a baj, olyan ez, mint a természetben az évszakok változása. Ha tetszik, ha nem tetszik, jön, „megjön". A kapitalizmus lényéből adódik, hogy a válság még a legnagyobb prosperitás idején is ott ólálkodik az ajtó előtt. Most pedig nem prosperitás, nem fellendülés jellemzi az USA kapitalizmust, hanem az egész országot megrázó, mind mélyebb, és mind átfogóbb válság. Az 1928/32-es nagy világgazdasági válság óta nem érte még hasonló megrázkódtatás az Egyesült Államokat. Könnyű lenne ezt a gazdasági csődtömeget a 8 éven át uralkodó köztársasági politikára áthárítani. Valamelyest igazság van benne, hogy Eisenhower kormányzásának van köze a gazdasági élet ilyetén való alakulásához, de nem Eisenhoweren múlik a dolog. — A kapitalizmus és a válság, kapitalizmus és az ipari tartaléksereg, a kapitalizmus és a mind nagyobb méreteket öltő kizsákmányolás — édestestvérek, elválaszthatatlanok egymástól.

Ez a valóság. Valahogy változtatni kell ezen. Hát változtatnak. Figyeljünk csak, hogyan.

G. Lodge magasrangú iparügyi szakértő nemrégiben nagy beszédet mondott Bostonban. Az amerikai gazdasági rendszerről beszélt. Keserű kényszeredettséggel arról szónokolt, hogy: a világ népei előtt „már maga a «kapitalizmus» szó csaknem egyöntetű ellenszenvre talál, mivel a kapitalizmus szót a kolonializmussal és a kizsákmányolással társítják".

Szóval a szóhasználat rossz. Nevezzük a prostituáltat utcalánynak, vagy még inkább „Hóvirágnak", talán még jobb lenne „Égszinkék" név, ezzel megváltoztattuk a lényeget. — Ha ilyen könnyű lenne.

Lodge úr a maga szemérmes módján javasol is. Szerinte sokkal jobb lenne, ha a kapitalizmus kifejezést „gazdasági demokrácia", „gazdasági humanizmus", „dinamikus kapitalizmus", „szociális kapitalizmus", „népi kapitalizmus" szavakkal cserélnénk fel.

Eredeti okfejtés. A lényege tehát az, hogy cseréljük ki a haldokló kapitalizmus személyazonossági igazolványát — hátha ezzel meghosszabbíthatjuk életét.

Szóval erre kell az új keresztelő. Erre, és még másra is. A szocializmus — ellenségeink is mind teljesebben elismerik — mindenütt a világon óriási hatóerőként lép fel. A szocializmus vonzását ellensúlyozni, az emberek gondolkodását megzavarni, a kapitalizmus igazi valójáról a figyelmet elterelni, mellékvágányokra irányítani, az osztálybéke teóriáját becsepegtetni a köztudatba, erre jó, erre való, erre kell a népi kapitalizmus teóriája.

Aligha van a „népi kapitalizmus" hitvány meséjénél felhábORÍtóbb elméleti tákolmánya e századnak. Nézzük közelebbről a „tételeket".

„A munkásosztály megszűnik, a proletárok tőkésekké válnak. A munkások részvényeket vásárolnak, betársulnak az üzletbe".

Egy francia példát hirtelenjében. A Pechieny alumíniumgyárnak hétmillió nyolcszázezer részvénye van. A gyár munkásai 35 ezret vásároltak — ez a társaság tőkéjének 0,44 százaléka. Szóval így társultak. A pénz végeredményben arra jó, hogy a munkások pénzét is felhasználják a tőke, a kizsákmányolás feltételeinek növelésére. Komédia ez, nem más.

A másik alapvető hittétel: „a tőkések megszűnnek a vállalatok urainak lenni". Csupán az USA-ban közel hat millió munkanélküli tanúskodik, hogy milyen szemérmetlen mese ez.

A harmadik tétel: „a szegények gazdagabbakká, a gazdagok pedig szegényebbekké válnak".

Szóval országos méretű kiegyenlítődés jön létre. Ez igen. Ugyan mikor? Rockefellernek, Fordnak, du Pontnak más gondja sincs, csak már egy kicsit szegényebb legyen, és így megközelítse életviszonyait illetően a munkanélküli vasasokat, bányászokat. Milyen szép is lesz, ha a fentebb írt tűz mellett ácsorgó munkások keblükre ölelik majd osztályos társukat a „népi kapitalista milliárdos" Fordot!

Ez a három tétel — az alávaló hazugság meséje!

Van a mai amerikai gazdasági életnek egy rendkívüli nagy nyilvánosságot kapott új vonása. Az U. S. News and World Report című amerikai hetilap az amerikai üzletemberek lapja, óriási évával számol be az „Elliot-mozgalomról".

Ki ez az ember? Elliot munkanélküli vasasnak nevezi magát. 1400 társa nevében nyilatkozatot tett, hogy „Hajlandók vagyunk kevesebb bérért többet dolgozni, abban a reményben, hogy részesülünk majd annak a vállalatnak a nyereségéből, amelyik majd alkalmaz bennünket; hajlandók vagyunk biztosítékot adni a sztrájkok, a munkaütem lassítás és a munkabeszüntetés ellen."

Nem tudjuk, hogy hány gyermeke van Elliotnak, hogy milyen körülmények között él, de azt tudjuk, hogy a reménytelen holnaptól való félelem üzte, hajtotta, hogy megalkudva saját törekvéseivel, elárulva, feladva az amerikai munkásság ezer- és ezer sztrájkcsatájának vívmányait —, hogy a sztrájktörők szervezetét hozza létre. „Jobb bármilyen kis pénzért dolgozni, mint egyáltalán nem dolgozni" — ez a teóriája.

Íme a népi kapitalizmus megtermi a maga virágát: a nyílt, a leplezetlen osztályárulást. És, hogy teljes legyen a kép a mozgalom célját illetően, Elliot kijelenti: „követőim mihelyt munkát kapnak, haladéktalanul kilépnek a szakszervezetből". Elliot vezérlő elve az osztálytestvériség, már mint a munkások és a tőkések testvérisége.

A kapitalizmus természetéből adódóan népellenes rendszer. Egy maroknyi kisebbség jólétben, gazdagságban tobzódó kisebbség uralma milliók, tízmilliók felett. Nem lehet ezt elleplezni a Lodge féle bűvészmutatványokkal, és semmilyen keresztelővel. A kapitalizmus rohan megállíthatatlan végzete felé. Jöhet újra prosperitás (átmenetileg, rövid időre), jöhetnek Elliot-ok, a kapitalizmus pusztulását semmi sem állíthatja meg.

Turai Lajos